

MAGYAR HÍR

Nemzeti Múzeum könyvtárának
BUDAPEST VIII.

XIII. évfolyam, 213 (3659) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Magyarországnak a béke tárgyalóasztalánál kirajzolódó fennmaradása földrajzi és gazdasági szükségszerűség

A háború és béke kérdéseiről beszélt Lakatos miniszternök

A szovjet sajtó heves támadásokat intéz Finnország ellen, mert nem fegyverezte le a német katonákat

Magyar szempontból a nap kiemelkedő eseménye Lakatos miniszterelnök beszéde, amelyet tegnap tartott a képviselőházban és a felsőházban. Igen fontos kijelentéseket tett a miniszterelnök.

A beszéd teljes szövegét, úgy ahogy a magyar rádió adta, közöljük. Az egyes kijelentések taglalásába belebocsájtjuk nem igen lehet, mert az egész beszéd összefoglalt egészét képez és egyes kijelentéseknek a súlya is az egész szöveg ismeretében mutatkozik meg. Eppen ezért leghelyesebb, ha az olvasó figyelmesen elolvassa az egész beszédet, amelyet lapunk belsejében közlünk.

Ma különben is olyan idöket élünk, mikor az egyes ember, de még az egyes sajtóorgánium szava is elvész a viharban, mikor az igen súlyos órák nagyon komoly megfontolást, minden egyéni politikai felvetését követelik. Egy kötelesség járul legfőképpen minden magyarra, hogy ne veszítse el hitét a magyar igazság diadalra juttatásában. Lakatos miniszterelnök többek között hangsúlyozta, hogy Magyarországnak a béke tárgyalóasztalánál kirajzolódó fennmaradása földrajzi és gazdasági szükségszerűség. Ebben hinni kötelességünk, ezért harcolni minden magyart kötelező szent feladat.

A nemzetközi politikában a finn és a török kérdés áll az érdeklődés előterében.

Bár megkötötték a szovjet-finn fegyverszüneti egyezményt, korántsem állott be megnyugvás az orosz nagyhatalom és a kis finn nemzet között. Sőt ellenkezőleg újabb vizzály veti előre árnyékát.

A brit hírszolgálat moszkvai jelentése szerint a szovjet-sajtó a finn fegyverszüneti feltételek közlésével csaknem egyidőben heves támadásokat kezdett Finnország ellen. Az Izsveztija azt írja, hogy egyetlen német katonát sem fegyvereztek le és nem adtak át a szovjet parancsnokságnak Finnországban, jóllehet már egy hét telt el szeptember 15. óta. Ellenkezően a finn hatóságok inkább segédkeznek a németeknek abban, hogy eltávozhassanak Finnországból. A szovjet lap fehérgőzösen hozzátesszi, hogy a mai körülmények között minden nap és minden óra drága.

Törökországgal szemben is fenyegető a Szovjet magatartása. Ez bő témája a sváici sajtónak.

A Baser Nachrichten azt írja, hogy a vörös hadseregnek balkáni előnyomulása és ezzel párhuzamosan a Dardanellákra való igényének közvetett hangoztatása

aggóalmakat kelt Törökországban. A Szovjetnek távolabbi előzsisai igényei is lassan napfényre kerülnek. Ennek jeleként értelmezik azt a tényt, hogy a Szovjet most első ízben vette fel a diplomáciai érintkezést Szíriával, Libanonnal és Irakkal.

A harctereken döntő esemény nem történt. Minket természetesen leginkább az erdélyi front érdekel. Az Interinf német hírszolgálati szerv azt jelenti, az erdélyi medencében a szovjet csapatok nyugodtan maradtak, bár erősítéseket küldtek

előre. Az északi Kárpátokban, Sanok és Krosno területén már nagyobb harcok folynak. A szovjet sok áldozatot hozott már eddig is a duklai hágóért, mégsem bírta megszerezni.

A német ellenállás mindhárom arcvonalon fokozatosan megszilárdult, állapítja meg katonai helyzetjelentésében a Deutsche Allgemeine Zeitung. Mintegy két hete ugyanazon helységevek ismétlődnek meg a nyugati harctéri jelentésekben. Az angolszász tudósítók jelentéseiből is kitűnik, hogy Eisenhower hatodik harsereg ellen bevetett német haderők

nemcsak szívósan küzdenek, hanem kiváló hadianyaggal is rendelkeznek.

Ez a folyamat mutatkozik nemcsak nyugaton, hanem keleten és délen is. Keleten nemcsak a közvetlenül fontos arcvonalzakaszon, mint a Kárpátoknál, a Narev mentén és a Visztulánál sikerült a Szovjet támadásokat felfogni, hanem Lettországnak és Észtországnak a német erők e távoli körzetében, ahol a hat napja tomboló csata után ugyanaz a helyzet áll fent, jóllehet, az ellenség még több erőt vont össze, mint amikor júniusban áttörték a középső szakaszt, de a kívánt döntő sikert nem érték el.

Terrortámadás vidéki városok ellen

A MTI jelenti: Csütörtökön a délelőtti órákban erős ellenséges kötelékek több utvonalon- és több hullámban léptek be délről az ország légtérébe. A Duna-Tisza közén és a Tiszántul repülve, egyes vidéki városok

ellen terrortámadást hajtottak végre. Anyagi károk keletkeztek. A támadó gépekre légvédelmi tüzsergünk hatásosan tüztelt és eddig több gép lelövését jelentették.

Németországban senki nem is gondol a fehér zászló kitűzésére, írja Göbbels

Berlin. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: Göbbels dr. propagandaminiszter a *Das Reich* című hetilap legújabb számában írott cikkében megállapítja, arra használták fel a háborút, hogy támogassák a Szovjetuniót. Európa körül a vörös anarchia vonult fel. A térképre vetett futólagos pillantás bebizonyítja, hogy ma a német birodalom a bolsevizmus elleni egyedüli védőhátya. Az angolok és amerikaiak nyugaton csak azért könyvelhetnek el katonai sikereket, mert haderőnk nagyrésze le van kötve a keleti hadszíntéren és ezért kényserülünk védelemre a nyugati arcvonalon.

Hogy a sorból kiálló államok mit várhatnak a bolsevizmustól, azt az eddigi példák is világosan mutatják. A döntő órában mindig akad egy Keresztki, aki vállalkozik arra, hogy elkerülendő a rosszabbat, a legrosszabbat teszi, amit lehet. Amikor az események ebbe a szakaszba lépnek, válsztásokat írnak ki, amelyeket a vörös hadsereg ezuronyai mellett tartanak meg és amelyek a bolsevizmus szétszalékos sikerére vezetnek. A bolsevizmus mődezere mindig ugyanarra az eredményre vezetnek és ezt csak fegyveres hatalommal lehet megakadályoz-

ni. Hol áll azonban ez a fegyveres erő a többi államokban? A 6-ik háborús esztendőben élünk. Azok a népek, amelyeknek nincsenek eszményei, amelyekért érdemes kitartani és folytatni a harcot, azok elbuknak, aki most megtartja erejét, annak győzelme biztos. Aki elveszti erejét, az saját halálos ítéletét írja alá.

Ellenségeink csalóka illúziókban ringatóznak, ha azt hiszik, hogy győngeséget érzünk és kitűzzük a fehér zászlót. Németországban senki nem is gon-

Fokozódik a küzdelem a Pó sikságért

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: A Pó sikságért vívott csatában az angol-szászok fokozták eddigi erőfeszítéseiket. Firenzétől északra, ahol különösen a Gioco hágónál támadtak, egész napon át folytak az elkeseredett váltakozó harcok a hágó mindkét oldalán lévő hegyekért. A német védelem egy nagyobb betörést összehúzóított és 100-nál több foglyot ejtett.

Az adriai szakaszon is tovább tartott a küzdelem. Különösen San Marino közelében. Itt sikerült az ellenségnek

dol erre. Ellenségeink jól tudják, hogy nehézségeik csak most kezdődnek igazán határaink előtt. Ennek az évnek a nyarán azt várták, hogy a német birodalom a nehézségek következtében összeroppan. A nyár elmúlt, de az összeroppanás nem következett be. Behibzonyosodott, hogy a német ellenállóerő nincs megrendülve és nem is fog meginogni. Katonáink vitézül megállották helyüket és erők most már növekedőben van. Katonai és hadiipari téren most már tartalékokat alakíthatunk magunknak, amelyek az elkövetkező döntés szempontjából döntő jelentőségűek. Nem tart már soká és nem fogunk csupán arról holnapra élni hanem abban a helyzetben leszünk, hogy távolabbi tervekről gondolkozhatunk. Minden téren a helyes úton járunk. — amit meg fog mutatni a közeli jövő.

Stockholm. (MTI.) A Svéd Távirati Iroda helsinki értesülése szerint a helsinki magyar követség és horvát követség tagjai Svédországba utaztak.

a tengerészeti tüzserg és a légierő támogatásával betörni a német állásokba. Azonban a támadó éket, amely a Rimini felé vezető útig tört előre, oldalba kaptuk és felmorzsoltuk. Az ellenség azután négyszer is megismételte az át-törési kísérletet San Lorenzo felé, de szándékát minden esetben megakadályoztuk. E harcok során 57 ellenséges harckocsit és 32 egyéb páncélos járművet semmisítettünk meg a német harc-

Az erdélyi medencében a bolsevisták nyugodtak maradtak

Jelentések a keleti front harcairól

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: Míg az erdélyi medencében a bolsevisták nyugodtan maradtak és erőitéseket küldtek előre, Sanok és Kroszno területén az elhárítócsata ugyanolyan hevességgel folytatódik, mint az előző napokon. A szovjet egyik erős páncéloskötelkedét, amely Sanoktól délre áttörte vonalunkat, szárny-támadással bekerítettük, azük tere szorítottuk össze és elvagtuk mögöttes erőtől. Erre a kötelékre megsemmisülés vár. Duklától nyugatra a német csapatok visszafoglaltak néhány közeget, amelybe bolsevisták előbb behatoltak.

Mitaunál széles arcvonalon jelentős eredményeket értünk el és felszakítottuk a bolsevisták tüzéségi állásait. Bauske vidékén a bolsevisták támadásait ezévertük. Modohótól nyugatra a helyi beföréseket elreztelztük. Tartutól északra, ahol a német csapatok új állásokban rendezkedtek be, az utóvédcsapatok visszavetették a szovjet támadásokat.

A német véderőfőparancsnokság közli: A székelyföldi lészögellésben a szovjet támadásokat részben ellentámadásokkal megghusítottuk. Romániában a légierőnk megsemmisített 27 löveget és sok járművet. A Kárpátokért vívott kemény elhárító csata Sanok és Kroszno vidékén tovább tart.

Varsónál egy német támadás teljesen felmorzsolta a Visztula partján átkelt ellenséges rohamot. E harcokban 69 szovjet-naszádót pusztítottunk el, vagy kerítettünk kézre. Varsótól északkeletre és Bialistok közelében megghusultak az ellenség támadásai. Német páncélos csapatok Mitautól északra újabb sikereket értek el, noha az ellenség szívósan védekezett Lettországban a szovjet újabb erők bevonásával folytatta támadásait, de a német kötelékek kiváló helytállással feltartóztatták, vagy szétszörték a támadó csapatokat. Az immár hét napja tartó csatában 677 ellenséges páncélost semmisítettünk meg vagy szakmányoltunk.

Angolszász tüntetőrepülés Varsó felett

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: Varsó feltétel nélküli megadásának ötödik évfordulóján az angol-amerikai légikötélékek nagy, tömeges tüntetőrepülést rendeztek Varsó fölött, hogy a lengyeleket ellenállásra buzdítsa a németekkel szemben. Légiúton odaszállított ejtőernyősöket is dobtak le, de valamennyiüket megsemmisítette a német elhárítás, mielőtt harcba vethették volna őket.

Hatszáz szovjet páncélos elvesztése

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: A bolsevisták a balti térségben 600-nál több páncélosuk elvesztése árán sem ér-

tek el eikert nagy támadásaikkal. Varsónál a szovjet haderőnek minden műszaki eszköz támogatásával való bevetése mellett is kudarcba fulladt az a kísérlete, hogy Varsót elfoglalja. Ebben a térségben még sem lehet a harcok ab-

bagyására számítani, különösen azért nem, mert a bolsevisták a varsói partizánoknak légiúton történő szállítással bizonyos segítséget ígértek és ezzel erkölcsi kötelezettséget vállaltak velük szemben.

Legújabb jelentés a hollandiai frontról

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti a nyugati hadszínterről: A nyugati arcvonal harcainak súlypontja továbbra is Hollandia területén van. Délhollandiában, az Ardenneknben, valamint az Argonok és Vogézek között a német csapatok fokozatosan ellentámadásba mentek át. Nienwegennél folyik a harc a hidakért. Az egyik hid szilárdan német kézen van, a másikat a német elhárítócsapatok felrobbantották. Eithowen és Nienwegen között levő keskeny öszkekötővonal elleni ellenséges támadások elhárítása kedvezően alakult. Stol-

berg és Aachen vidékén visszautasítottunk minden ellenséges támadást. Ezen a szakaszon 10 nap alatt 237 amerikai páncélost pusztítottunk el, a nyugati állások előterében, ami mutatja a harcok súlyosságát, Nancyánál változatos harcok folyták. Epinálnál egészen a svjci határig csak felderítő tevékenység folyt. A nyugati part tengeri erődítményeiből változatlanul súlyos harcokat jelentenek.

HUSZ ANGOL SZALLITÓGÉPET LELETTEK A NEMETEK HOLLANDIÁBAN

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti:

Változatos harcok Hollandiában és a nyugati front többi szakaszán

Berlin. (MTI.) A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távíratiródnak: A véderő főparancsnokság közli: A Középhollandiába légi úton szállított angol hadosztályt a németek Aarnheim vidékén nagyrészt megsemmisítették, jöllehet légi úton nagyobb erősítéseket kapott. A hadosztály maradványait szük tere szorították össze. A németek eddig 2.800 foglyot ejtettek. A foglyok között van a hadosztály parancsnoka is. — Niemwegennél csapataink súlyos harcokat vívnak a páncélos erőkkel támadó ellenséggel. A Schelde torkolatától délre az ellenségnek sikerült egy helyt betörést elérnie. Aachen vidékén mindenütt visszavertük az ellenséget és a várostól délre elzárunk egy részt, amelyet az arcvonalon ütöttek. Egyik hadosztályunk szakaszán három nap alatt 47 ellenséges páncélost semmisítettünk meg. Innen délre egy eredményes német támadás elérte célját. Luneville vidékén egy német ellentámadás tulerőben levő ellenséges páncélosba ütközött. Változó harcok után a német kötelékeket a város keleti szélére vonták vissza. Epinal térségében csak helyi harcok voltak.

A Boulogne elleni ellenséges támadásokat visszavertük. Gorzon félsziget hős védőinek utolsó küzdelme végetért. Hetekig védelmeztek a félszigetet a tulerőben levő ellenség ellen, melynek kikötője csak romhalmazzként került az ellenség kezére, nem mint kikötő.

A V. I. megtorló tüze tovább zúdul Londonra.

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti:

Délhollandiában új sikereket értek el a német csapatok. Vervierstől nyugatra 17 páncélos kilövésével megghusították az északamerikaiaknak azokat a fázadozásait, hogy északkeleti irányban, különösen Stolberg felé terget nyerjenek. A további előretöréseket úgy szét verték, hogy az ott alkalmazott erőket nem kell többé harchavetni. A harcok folytatásával azonban továbbra is számolni kell, mert az amerikaiak újabb erőket vonnak oda. A Walldorfnál partraszállított erőket a németek véglegesen felmorzsolták. Csak kevés amerikai páncélos jutott partra és ezekre is pusztulás vár. Luneville térségében változatos harcokra került sor, amelynek során Luneville, amely háromszor cserélt gazdát, estére amerikai kézen maradt. Ezzel szemben innen délre visszaverték az amerikai erőket. Epináltól a svjci határig terjedő egész szakaszon az ellenség valamennyi felderítő előretörését visszavetítettük. Az olasz-francia határvidéken a Kieszentbernt hágó alatt vére-

Mozik műsora:

APOLLÓ: Iria az élet.
BELVAROSI: 5-ös számú órház.
CASINO: Pillangókisasszony szerelme.
KORONA: Mindenki gyanus.

A német vadászok csütörtökön az eddigi — még nem teljes — jelentés szerint 20 angol szállító repülőgépet lőttek le Hollandiában minden rakományával együtt. A gépek nagyrésze kigyulladt és elégett. Bizonyosra vehető, hogy igen sok fegyver, lözer, élelmiszer és más anyag pusztult el. A német vadászok harci vállalkozásai során ismét nagy légharcokra került sor az ellenséges biztosító vadászokkal, melyek közül többet lelőttek.

A FINN HAJÓK FORGALMAT BESZÜNTETIK

Stockholm. (MTI.): Svédország és Finnország között a vasúti, postai, telefon- és táviróforgalom tekintetében még nem voltak zavarok, de arra számítanak, hogy a finn hajók forgalmát a legközelebbi jövőben beszüntetik Svédország felé. Az ellenőrző bizottság felhatalmazást kapott a hajóforgalom ellenőrzésére is. Ennek következtében Finnország felé a forgalmat ezentúl csak évéd hajókon fogják lebonyolítani.

sen visszavertük a francia zoldoscsapatok vállalkozását és 60 foglyot ejtettünk.

Berlinből jelentik: (MTI) Az Interinf jelenti: A Schelde északi szakaszán a német csapatok visszaverték a kanadaiak megismételt támadásait. Az Albertscatonánál is mindenütt megtartották a német állásokat az ellenséges előretörésekkel szemben. A német páncéloserőknek sikerült fenntartani a keskeny öszkekötő hidat Windhofen és Nienwegen között. E harcokban szárnytámadással szétugrasztották a 165-ik amerikai hadosztályt és sok hadianyagot szakmányoltak és 100 foglyot ejtettek. Az Aarnheis vidékén körülrzárt első angol hadosztály megsemmisítése tovább halad. A foglyok között van a hadosztályparancsnok, egy ezredparancsnok és több zászlóalparancsnok. A hadosztály még védekező maradványai igen nagy veszteségeket szenvednek a német tüzéség összevont tüzétől. Ez a maradvány lassan belátja, hogy helyzete teljesen reménytelen és annak ellenére, hogy új erősítéseket kapott, kitorési kísérletei mindenütt megghusultak.

Rómában letartóztatták az amerikaiak a vatikáni német nagykövetség tanácsosát

Berlin. (MTI.) A Német Távíratiróda jelenti: Az angolok és amerikaiak újból megsértették a nemzetközi jog határozmányait. Még június elején, miután a német csapatok elhagyták Rómát, a megszálló csapatok egyik tagja őrizetbe vette Rómában Wemmer követet, aki a vatikáni német nagykövet tanácsosa.

Egy amerikai tiszt behatolt Wemmer követ lakásába és diplomáciai sérthetlenségének sérelmével felszóltotta, hogy jöjjön vele a megszálló hatóságok parancsnokságára. Innen azután Wemmer később egy szállodába vitték és ott őrizetben tartották. Német kérésére a Vatikánból tiltakoztak az angol-amerikai megszálló hatóságoknak a Vatikánnál akreditált diplomata ellen irá-

nyuló és minden nemzetközi szokással szembehelyezkedő magatartása ellen. A vatikáni tiltakozás ellenére Wemmer nem bocsátották szabadon. Az angolok és amerikaiak átlátszó kifogásokkal tiltették magukat a Vatikán minden érzérvételén és amikor erőlyes fellépésére meg is ígérték Wemmer szabadonbocsátását, ezt nem tették meg.

Július közepén Wemmert a szicíliai Taorminába szállították. A Vatikán megismételt felszólamlásai, amelyek arra irányultak, hogy őt és a vatikáni német nagykövetségnek más, szintén Taorminában tartózkodó tagjait egy semleges országban át engedjék hazájukba hazatérni, figyelmen kívül hagyták.

Rádióműsört akar?

Vegyen

Rádióéletet, Délibábot

Kapható a MAGYAR LAPOK arusamál

Vitéz Lakatos Géza miniszterelnök beszéde az országgyűlésen

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Vitéz Lakatos Géza miniszterelnök esztörtökön délután a felsőházban és a képviselőházban beszédet mondott. Beszédében mindenekelőtt utalt arra, hogy eddigi megnyilatkozásából többé-kevésbé

világosan kivethető volt a kormány célkitűzése, mondhatni, egész programja. Ez uttal azért kíván szólni az országgyűlés tagjaihoz, hogy megégyeszer realis színekkel ecsetelje az ország nehéz helyzetét, másrészt pedig megvilágítja a pillanatnyi feladatokat.

odáig, hogy a kétségbeesés vegyen rajtunk erőt. Ezért látam szükségesnek, mindjárt az első napokban, hogy iránt mutassak és gátat vessek a rémletámasz. Megállapíthatom, hogy ha érzékeny veszteségek is érték bennünket a háború során, a magyar erőforrások koránt sincsenek kimerítve. Vannak be nem vetett erőtartalmakaink, melyekerejét sokszorozza a magyar haza szeretete és élni-akarásnak tudata és ott áll továbbá mellettünk a Német Birodalom hadereje és velünk szemben vállalt erkölcsi kötelessége.

Magyarországot sem imperialista, sem osztályuralmi vágyak nem fűtötték

A legelső szükségszerű felismerés az, hogy minden magyar vágya az önálló magyar államiság vezérgondolata mellett, melyet első nagy királyunk Szt. István ezer évvel ezelőtt hagyott ránk örökül, Magyarország földrajzi fekvésénél és geopolitikai helyzeténél fogva a történelem során csak ritkán, vagy alig volt biztosítva és a nemzetnek alig volt alkalma egyedül irányítania sorsát. Más szóval nemzeti célkitűzéseinkben a körülöttünk élő, körülöttünk álló hatalmasabb országokhoz, mai szóval élve, világhatalmakhoz kellett alkalmazkodni.

Magyarországot nem vezették expansionizmus céljai sem az elmúlt világháborúban, sem a mostaniban, amikor kényszerűen fegyvert ragadtott.

Nem is az volt ennek oka, amit az ellenséges propaganda olyan szívesen emleget, hogy feudális osztályuralmat kívántunk biztosítani, hanem csupán az, hogy a szó legszorosabb értelmében minden családnak biztosíthatassuk a mindennapi megélhetését, azaz életlehetőségét. A múlt háború elvesztésének egyik oka volt az is, hogy a rosszündulatu ellenséges propagandával szemben nem tudtunk megfelelő propaganda eszközöket alkalmazni. A valóság Isten és ember előtt az, hogy Magyarország sem imperialista, sem osztályuralmi vágyak nem fűtötték és az ilyen vádaskodások nem értek igazságtalanabbul országot, mint bennünket, különösen csonka Magyarország esetében.

Világoslátás, de nem kétségbeesés

A miniszterelnök a továbbiakban rámutatott arra, hogy túlfűtött légkörben vette át a kormány a hivatalát, olyan pillanatban, amikor Románia átállása nemcsak befejezett tényé váit, hanem az ottlévő német erők a további hadműveletekből jóformán kiestek. Ez azt jelentette, hogy déli és délkeleti bástyáink egyrésze máról-holnapra az ellenség kezébe kerültek, míg erőviszonyainknál fogva ez ellen csak korlátozott ellenrendszabályokat tehetünk. Mindamellett a kormány már az első alkalommal leszögezte az ezzel kapcsolatos teendőket és rámutatott arra, hogy nem marad más hátra, mint elszántan védelmezni a határokat. Hogy ilyen helyzetben a nem természetes határok a védelem szempontjából milyen nehézségeket terem-

nek, azt minden ember könnyen elképzelheti.

— Erre a világos látásra multhatatlanul szükség van, de ez nem vezethet

Magyarországnak fennmaradása földrajzi és gazdasági szükségszerűség

Külpolitikai célkitűzésünk ezzel tulajdonképpen adva van. Magyarországnak a béke tárgyalászatánál kirajzolódó fennmaradása földrajzi- és gazdasági szükségszerűség. Addig, amíg ez kialakul, még nehéz időket kell átvészelnünk. A fegyveres hatalmi tulsuly ma tagadhatatlanul a másik oldalon van. Ebből következik az is, hogy sorsukat szabadon nem irányítható kismemzetek felé a fenyegetések, ellen jóformán védtelenek vagyunk. Ezek a fenyegetések a legsötétebb jövőt szán-

ják Magyarországnak, ezzel szemben a leghalványabb képét sem lehet megállapítani annak, milyen előnyöket érhetne el, ha beadná derekát. Lehetséges, hogy az angolszász hatalmak nem egyedül bennünket akarnak sujtani, amikor légítámadásaikkal és fenyegetéseikkel fordulnak ellenünk, de ugyanakkor nem akarják belátni, hogy olyan nemesen gondolkodó fajta fosztanáának meg erejétől fenyegetésük beváltása esetén, amelynek erkölcsi és anyagi erői talán valamikor számukra sem lehetnek közömbösek.

Erdély délkeleti részének kiűritését katonai okok tették szükségessé

A súlyos légítámadásokon kívül még egy igen súlyos áldozatot kellett vállalnunk és pedig Erdély délkeleti részének kiűritését. Ezt kizáróan katonai okok tették szükségessé, ami alatt nemcsak az ellenséges tulerőt értem, hanem annak szem előtt tartását is, hogy elkerüljünk egy olyan kockázatot, ami a Székelyföld kiugró csücskének elvágása esetén a többi arcvonalszakaszon bekövetkezhetett volna. Hadászati szempontból igen fontos volt, hogy inkább ideiglenesen feladjunk egy kisebb területet, sem hogy más terü-

leteken is veszélybe kerüljünk, ami aztán még sokkal nagyobb területlő fosztathatott volna meg és még sokkal nagyobb anyagi veszteséggel járhatott volna.

Nem mondunk le székely testvéreinkről

Szívünk minden dobbanásával székely testvéreinkkel érzünk, akiket önhibánkon kívül nem volt módunkban segíteni. A tulerő elleni küzdelemben a derék székely határőrök katonái sok

A tisztviselő és munkásosztály dicsérete és megsegítése

— A háború hatodik esztendejében az általános bombázások idején az elezegényedés jele minden társadalmi rétegben elkerülhetetlenül érvényesülni kezd. Minden igyekezetünk oda irányul, hogy a teherviselést mindenki számára elviselhetővé tegyük és az e téren mutatkozó visszasegásokat kiküszöböljük. Bár ezen a téren még sok pótolnivaló van, a kormány hivatkozhatik arra, hogy a legszegényebb munkás- és tisztviselőrétegek megsegítése érdekében eleősorban intézkedett. Tette ezt nemcsak azért, hogy jó példával járjon elő, hanem, mert tudatában van annak is, hogy a felelőtlen izgatás leginkább az anyagi nehézségekkel küzdő embe-

rekre van hatással. Ennek a megsegítésnek azonban határt szabnak a háborús idöben rendelkezésre álló eszközök. Szükség esetén azonban a kormány olyan eszközökhöz nyúl, amivel a lehetősebbeknek köteleességévé teszi a székelyebb rétegek megsegítését. Minden eszközzel arra törekszünk, hogy minél nagyobb mértékben támogadjuk erkölcsi és anyagi téren egyaránt a háborúban harcoló katonáinkat és hozzátartozóit és hogy gazdasági talpraállításukat minden módon biztosítsuk. A harcoló katonákkal és hadigondozottakkal egy sorban kell megemlékezni a vasút, postorban, hajózás és hadüzemek magyar katonáiról és minden munkásról, aki a

mai nehéz idöben áldozatos módon küzd a magyar jövőéért. Amikor a kormány a társadalom anyagilag gyengébb rétegeinek megsegítését programjának egyik sarkpontjává teszi, egyidejűleg határozottan állítja fel követelményét a fokozottabb munkateljesítményre.

A zsidókérdés

— Hogy a zsidókérdés rendezése tekintetében folyamathan van egy olyan eljárás végrehajtása, amely a törvényes lehetőségek szigorú alkalmazásával a zsidók munkáhaállítását fokozottan biztosítja.

Idegen hatóság által letartóztatott törvényhozók hazakerületnek

— A teljes őszinteség és nyíltság jegyében kötelesegszerűen meg kell még emlékezni a szuverenitásunkon esett — mindnyájunk előtt ismeretes — sérelemről. Az ezzel öszefüggő érdekek nemcsak tárgyalás alatt állnak,

hanem az országgyűlése felsőházának és képviselőházának idegen letartóztatott tagjai jelentékeny számban az illetékes magyar fórumoknak lesznek átadva, illetve szabadlábrahelyeztetnek. A továbbiakban számolhatunk meg

esetben bizonyos fegyverzettel oroszainokként védtek a haza határait, köztük az előrehaladott koruk is. E harcok örök idökre dicsőséget szereztek a székely népnek. Nem mondunk le róluk és meggyőződésünk, hogy a székely nép dicső múltjához méltóan fog ujra, mint Erdély keleti védőpajzsa a magyar korona fényében élni. Pillanatnyi kötelességünk az, hogy az olyan ártmenthető emberi és anyagi javaknak mozgását és elhelyezését minden rendelkezésre álló eszközzel biztosítsuk. Ezirányban máris mérlegható intézkedések történtek és ahol ennek még nem tökéletes végrehajtását lehet tapasztalni, annak oka kizárólag az, hogy túlgyorsan kellett cselekedni.

Alkotmányosság és nem katonai diktatura

— A belpolitikában főcélunk a belső rend fenntartása. A kormány mindent elkövet az eredményes hadviselés biztosítása és a termelés fokozása érdekében. Az államhatalom ezirányú minden törekvéssel szemben kérés nélkül szigorral sújtunk le. Háború idejében a nemzet végső erőfeszítésének óráiban helyes intézkedések tartom azt, hogy még az előző kormány a politikai pártok működését betiltotta. Én magam semmiféle politikai szereplésre nem tekinthetek vissza. Mögöttem tisztán katonai mult áll, amelyből mind a háborúban, mint pedig a békeben alaposan kivettem részemem. Ugy hiszem, ez sok mindenre garanciát nyújt, de mindenekelőtt arra, hogy elszánt akarattal, becsületes jószándékkal keressem a kibontakozás útját. Jelenti ez azt is, hogy testvéri szeretettel nyújt kezét minden magyarnak, aki a felajánlott kéznnyújtást elfogadni hajlandó.

— Abból a tényből, hogy becsületes nyíltsággal felvázoltam mindent, amit az ország mai helyzetében fontosnak látok, máris kivilágít az ország ezeresztendő alkotmányához való rendíthetetlen hűségem és az, hogy a bizonyos elemektől emlegetett katonai diktaturának még a látzatát is kerülni akarom. Ne gondoljon azonban senki sem arra, hogy a diktatorikus eszközök elvetése gyengécséget jelent. Ellenkezően, erőnk minden körülmények között, ha kell, a legerélyesebb kézzel összejogjuk.

MAGYAR ERŐ

A világ eseményei képekben

Ara 40 fillér

kapható a MAGYAR LAPOK árusáina

...sal, hogy a többi letartóztatott örvényhozókat is átadják.

Tudom, hogy még sok önmegtartóztatásra és nagyfokú áldozatkészségre lesz szükség a jövőben. Tegyük félre minden önzést, legyünk egiek egy nagy, szent akarásban, a dicsőségesen küzdő honvédekkel való együttműködésben. Arra kérek minden törvényhozót, hogy ezt a gondolatot tartsa szem előtt és így járuljon ahhoz, hogy a nemzet legválságosabb óráiban összes erőt egyesíthessük. Ehhez kérem a t. Ház támogatását. Erre kérek az országban mindenkit, hogy minden pártpolitikai félretéve, munkálkodjunk a magyar jövő megteremtésén.

Zsebtolvajlás az óvóhelyen

Nagyvárad. A tegnap délelőtti légiriadó alatt minősíthetetlen lopás történt a város egyik nyilvános óvóhelyén.

Várfalvy Konrad debreceni nagykereskedő gépkocsin tegnap délelőtti Nagyváradra érkezett. Gépkocsijával éppen akkor érkezett meg a városba, amikor a légiriadót jelző szirénák megszólaltak.

Erre a legközelebbi nyilvános óvóhelynél megállt és addig ott akart időzni, amíg a légiriadó tart. Lement az óvóhelyre és amikor a légiriadó után feljött, legnagyobb meglepetéssel vette észre, hogy pénztárcáját, melyben 1500 pengő készpénz és egy egész csomó fontos okmány volt, valaki kabátja külső zsebéből kilopta. Várfalvy Konrad azonnal a rendőrségre hajtott, ahol feljelentést tett ismeretlen tettes ellen. Elmondotta, hogy kabátjának külső zsebébe tette a tárcát, amikor az óvóhelyre lement és ott egy fiatal sovány férfi ült mellette, akivel a riadó alatt hűsösen beszélgetett. Ez a fiatalember azután a riadó megszűnése után azonnal eltűnt mellőle. Az eltűnés azonban csöppet sem volt feltűnő, mert a nagykereskedő akkor még nem tudta, hogy pénztárcája elveszett.

Várfalvynak feljelentése alapján értesítés indult az elvetemült tolvaj kézrekerítésére.

A Liliom utcai zsidó imaházban felhalmozott tárgyakat dézsmálta egy munkakerülő

A nagyváradai rendőrség elfogott egy tolvajt, akiről a lefolytatott nyomozás megállapította, hogy közveszélyes munkakerülő, munkát évek óta nem hajlandó vállalni és a tolvajlás valósággal iparszerűleg űzi. Szabó Márton Blaha Lujza-utca 30. szám alatti lakosról állapította ezt meg a nyomozás, akit a rendőrség egy villanyerővel hajtható varrógép eltulajdonítása miatt őrizetbe vett. Az ellene lefolytatott nyomozás során megállapítást nyert az is, hogy Szabó Márton a szobanforgó varrógépen kívül más tárgyakat is eltulajdonított. A varrógépet a Liliom utcai zsidóimaházban felhalmozott zsidó-holmik közül tulajdonította el. Ebbe az imaházba az ablakon keresztül jutott be Szabó Márton. Onnan elvitte még 3 darab díszpárnát, egy pár nő félcipőt, egy éjjeli szekrényt és 4-5 méter gobelin anyagot. Mindezzel a holmikkal csőtről-csőtre az ócskapiacra ment és azokat ott értékesítette.

Négy asszonysebesültet szállítottak be Székelyhid határából a váradai köz-kórházba

Tegnap, esütörtökön Székelyhid község határában, a szántóföldeken dolgozó asszonyok közül négyen megsesültek. Behozták őket a nagyváradai köz-kórházba, ahol ápolás alá vették őket.

Az egyik sebesült Kiss Albertné, aki a marostordamegyei Vadad községből származik. Jobb combja törött el. Sérülése több, mint 20 napos kezelést igényel. A második sebesült egy nagyváradai asszony, aki a Szacsavay-utca 25. szám alatt lakik. Jobb bokáján szenvedett zúzódást. Néhány nap múlva nyugodtan hagyhatja el a kórházat. — A másik két sebesült két 18 éves leány. Az egyik nagyvárad. Neve Sárközi Vilma, a Téglavető-utca 33-as számú házában lakik. Mellkasát gölyvő furta keresztül. Boros Ilona, a negyedik sebesült, hegyközsémi lakos. Hasfali hasított sebe van. Mindkettőjük sérülése 20 napon túl gyógyul be.

Adáz harcot vívott két asszony egy férfiért a nagyváradai rendőrség épülete előtt

Ma délelőtt 11 órakor, abban az időtájtban, amikor már napok óta a légiriadót jelző sziréna hangja szokott felbúgni, a városháza Csáky-utcai frontján, az épületnek az előtt a szárnya előtt, amelyben a nagyváradai rendőrkapitányság van elhelyezve, két asszony hangja süvített fel. A különös hangokra felfigyelő járőrök azonnal körüjük csoportosultak s így szemtanúi lehettek annak, hogy két asszony agyba-főbe veri egymást.

A járőrök természetesen azonnal közbeléptek. Kissé bajos körülmények között történt ez meg, de végül is a helyszínre érkező rendőrök szétválasztották őket és bekísérték a kapitányság épületébe, ahol az őrzetes cellákban helyezték el őket — külön-külön celába.

Az egyik asszonyt Sarkadi Kálmánnak hívják, 45 éves és a Madár-utca 13. számú házában lakik. A másik asszony neve Lakatos Mária, a Perényi püspök-utca 26-os számú házában lakója. Összetűzésükre az adott okot, hogy Lakatos Mária a Sarkadinénál három évvel idősebb hajdon szemet vetett Sarkadiné férjére. Emiatt Sarkadinéből tegnap az utcán tört ki a keserűség, amikor véletlenül összetalálkoztak a rendőrségi épület előtt.

A két asszony ellen botrányokozás címen indítanak eljárást.

Csak mértékután készített lábbelire és talpalásra szóló utalványokat engedélyeztek Nagyvárad részére

Levelézőlapon, hivatalosan értesítik a jóváhagyásról az érdekelteket

Értesítem a város közönségét, hogy a m. kir. közellátási miniszter úr f. évi augusztus és szeptember hóra szóló lábbeliellátáskerként csak mértékután készített lábbelire, fejelésre és talpalásra szóló utalványt engedélyezték a város részére.

Miután a 32400/1944. Ip. M. számú rendelettel rendszeresített új utalványok július óta a városioz nem érkeztek meg, ezért ideiglenesen addig, amíg az új utalványok megérkeznek, úgy a mértékutáni lábbelire, valamint a fejelésre és talpalásra jogosító utalványok helyett a régi hasonló utalványt adom ki, melyet az összes börtelosztásra kijelölt kereskedő köteles elfogadni. Ezen régi utalványok használatba vétele csak Nagyvárad thj. város közellátási ügyosztálya által lebélyegzett utalványra vonatkoznak.

A mértékutáni lábbelire fejelés és talpalásra jogosító utalványokat minden érdekelt a lakása szerint illetékes közellátási kirendeltségnél kaphatja meg.

A kirendeltség az érdekelteket levelézőlapon értesíti a jóváhagyásról. Az érdekelt a levelézőlapon kézhezvételétől számított 3 nap alatt kötelesek az utalvány átvétele végett az illetékes kirendeltségnél jelentkezni.

Az átvétel alkalmával az, aki saját maga, felesége, gyermeke részére váltja ki az utalványt, az köteles a saját személyazonosságát okmányán kívül a közellátásügyi ügyosztály vagy annak kirendeltsége által az igénylőlapon beadása alkalmával köteles a közellátási ügyosztály vagy kirendeltség által az igénylőlapon beadása alkalmával adott számot, az, aki háztartási

Szent László nyomda rt.

Szilágyi Dezső-u. 5.
Mindenféle nyomtatványokat izlésesen készít.

alkalmazottjának, rokonának, nem egy háztartásban élő családtagjának, vagy pedig más megbízónak az utalványát ohajtja kiváltani, a fentiekben kívül köteles még egy szabályszerűen kiállított, két tanuval láttamozott meghatalmazást magával hozni, melyen úgy a meghatalmazó, mint a meghatalmazott pontos címe és a tanuk lakása is fel legyen tüntetve. A kiutalásnál, illetőleg az igénylőlapon elbírálásánál elsősorban az augusztus hó 1. előtt beadott igénylőlapon közül a fronton lévőek vagy azok családtagjai részére igényelt lábbeliket hagyta jóvá az ügyosztály, azután beadási sorrendben a többi igénylőjét, másodsorban az augusztus hóban beadott igénylések közül a fronton lévőek, hadművelleti területen nem lévő katonák és hozzátartozók, hadiüzemi munkásság, többi munkások és tisztviselők és végül nem dolgozó, illetőleg állásban nem lévő igénylők igénylését hagyta jóvá. Amennyiben a keretből a fentiekben kívül még mások igénylése is teljesíthető, úgy a szeptember hóra beadott igénylésekből a fenti sorrendben bíráltatott el az igénylés.

Értesítem a város közönségét, hogy készlábbelit a börtelgazdálkodási kormánybiztos nem utalt ki.

Felhívom az összes érdekelteket, hogy az utalványokat sürgősen váltassák be.

Nagyvárad, 1944. szeptember hó 21-én.

Közellátási Ügyosztály,
Nagyvárad thj. város

Hirdetmény az árpa kiutalásáról

Értesítem a város közönségét, hogy a zsírjegy jogosultságról való lemondástól feltételezeten családunként 2 q árpa kiutalásával részesülhetnek azok a sertéstartó egyének, akiknek gazdakönyvük nincs.

Az árpa kiutalására elsősorban igényjogosultak azok, akiknek kenyérkeresője a jelen világháború során mint katonai hősihalált halt, eltűnt vagy hadirokkantta vált. Másodsorban azok, akiknek kenyérkeresője a hadművelési területen szolgált, harmadsorban pedig azok, akiknek kenyérkeresője a háttérben teljesít katonai, vagy közérdekű munkaszolgálatot. Amennyiben az előbb feleorolt igénylők a rendelkezésre álló keret nem merítik ki, úgy kiutalásban részesülhetnek az egyéb gazdakönyv nélküli sertéstartó gazdák és végül azok a legfeljebb kettő kat. hold földterülettel rendelkező törpe birtokosok és mezőgazdasági munkások, akik hízaló takarmányukat azért nem tudták beszerezni, mert a család fő hős halált halt, rokkantta vált, katonai vagy munkaszolgálatot teljesít. A törpe birtokosokat az esetleg kiutalt árpának megfelelő buszanyag ponttal megterhelni nem kell. Felhívom az igénylőket, hogy árpa kiutalási kérelmüket a közellátásügyi ügyosztálynál azonnal terjesszék elő.

Dr. Gyapay László,
polgármester.

Látogatás dr Gyapay László polgármester lakásán, hol semmi jele sincs a költözködésnek

Elégtétellel állapíthatjuk meg, hogy a közhangulat élesen szembefordult azokkal a nagyváradiakkal, akik nemcsak idő előtt, hanem teljesen indokolatlanul a menekülés útjára léptek. Akár jelentéktelen személyiségük tulbecsülésével, akár anyagi érdekeik vélt szolgálatában képzelték egyesek, hogy Szent László városában már ég taljuk alatt a talaj, a társadalom minden rétegben ellenszenvet hívtak ki magukkal szemben, ami itt-ott bizonyos tulzásokra is vezet. Szinte lesben állunk már és gyanakvóan figyelünk mindenkit, aki kimagasló szerepet tölt be a városok közelében, vajjon nem tesz-e suttymóban előkészületeket arra, hogy íthagyja őrhelyét és ha a menekülés lázától fűtött kishitűek, talán a maguk igazolására, vakhíreket terjesztenek vezető férfiak költözködési szándékáról vagy befejezett odébbállásáról, a legképtelenebb kitalálások is gyorsan hitre találnak a lelkekben és órák alatt végigfut a városban a hír, hogy íme már X úr is eszerben hagyott bennünket.

Gyapay polgármesterről is faantaszti-
aus híresztelések kerültek mostanában forgalomba, amelyek különösen alkalmasak arra, hogy pánikot idézzenek elő. Az egyik úgy tudja, hogy a város első tisztviselője nagy ládákat ácsoltat, csomagol, készülődik, családja pedig rég túl van ungon-berken már. A másik a megbotránkos hangján suttogja, hogy Gyapay holnapra hat Mateosz-kocsit rendelt a háza elé, amelyek ott fognak közelebbi utasítást kapni. A harmadik szerint a polgármester családjával együtt el is távozott már, úgy bizony, ma már hiába várják hivatalában és a lapokban közzétett városi hirdmények nem az ő aláírásával jelentek meg.

Minden nap látjuk hivatalában Gyapay polgármestert, magunk adjuk nyomdába sajtókezelő aláírt hirdetményeit, ismerjük felfogását és meggyőződését a jövő kialakulás tekintetében s naponta bizonyosságot szerzünk a városán, milyen nevéstésesen valótlannak ezek a híresztelések. Mégis szükségesnek láttuk felkeresni őt Szaniszló-utcai lakásán is, hogy a sajtó — néha valóban kényes — közellenőri szerepével élve, otthonában szerezzünk tökéletes meggyőződést a polgármesteri helytállásról.

Családjában körében találjuk dr Gyapay Lászlót. A ház a legteljesebb nyugalom képét mutatja. Schol egyetlen butorad-
rab, kép, szőnyeg vagy függöny sincs elmozdítva a helyéről, még azok az óvatossági intézkedések sem történtek meg itt, amelyeket a légi támadások veszélyére való tekintettel majdnem minden nagyváradi házban foganatosítottak már. Gyapayék nem rakták ládába porcellán-
jaikat, nem hordták le a pincébe érték-
tárgyalkat, az utolsó kis nipp is olyan érintetlenül áll a vitrinben, mintha a legvidámabb béke napjait élnék. Annál kevésbé lehet elhurcolkodás előkészületeit észlelni a lakásban. Gyapay polgármester semmit sem tett otthonában, amiből arra lehetne következtetni, hogy megingott volna a győzelembe vetett hite és szilkségét látná annak, hogy családját és saját magát — akinél jobban senki Nagyváradon nem exponálta magát bizonyos irányban — biztonságba helyezze.

— Eszem ágában sincs a menekülés —
mondotta beszélgetésünk során. — Nem gondoltam erre akkor sem, amikor Nagy-
váradtól csak tíz kilométerre álltak hon-
védeink és minden pillanatban lehetett
ellenséges betörésre számítani. Még ke-
vésbé forgatok ilyesmit a fejemben most,

amikor csapataink mélyen bent járnak
Dél-Erdély területén és ezzel messze ki-
tolódott a határ. A jövőre nézve sem fog-
lalkozom menekülési tervekkel, annyira
meg vagyok győződve, hogy bármily su-
lyos küzdelmek előtt állunk is, a győze-
lem csak a miénk lehet.

— Nem csinálók titkot belőle — foly-
tatta a polgármester — hogy elítélem
azokat, akik indokolatlan készülődéseik-
kel és meneküléseikkel kedvezőtlen köz-
hangulatot idéznek elő a lakosságban. A
város tisztviselőinek a legszigorúbban
megtiltottam minden mozgolódást. Nem
is történt még semmi kísérlet ebben az
irányban, egyetlen eset kivételével,
amelyben azonban megfelelő megtorlással
éltem. Egy városi kistisztviselő arra kért,
adjak neki távozásra engedélyt. Mint-
hogy ezt megtagadtam, benyújtotta le-
mondását. Erre azonnal intézkedtem,
hogy hívják be katonai alakulathoz és
miután bevonult, elfogadtam a lemondá-
sát is.

— Természetesen a helytállás kötele-
sége nem zárja ki azt, hogy valaki a
bombatámadások elől a környékbeli fal-
vakba vagy más, kevésbé veszélyezte-
tett helyekre menekítse családját. De tel-
jességgel fölösleges és meg sem enged-

hető azok eljárása, akik — néha — más
rendeltetésű járművek igénybevételével
egész lakásberendezésüket és háztartásu-
kat az utolsó krumplicig és darab fág el-
szállítják és mindenestül odébbállanak.
Tessék közösséget vállalni a lakossággal.
Mikor honvédeink, nagy szövetségesünk
oldalán, haláltmevetően küzdenek kint a
végeken, fontos, hogy a belső rend szil-
lárd maradjon, ezt a rendet pedig súlyo-
san veszélyezteti az, ha menekülési lá-
vesz erőt az emberekben. Ismétlem, erre
semmi ok sincs s megint utalok arra,
amit a napokban közzétett felhívásom-
ban mondtam: mindazok a pletykák
és szóbeszédok, amelyek közeli veszélyek-
ről szólnak, teljességgel alaptalanok és
semmi ok sincs arra, hogy a lakosság hi-
te megrendüljön. Én — fejezte be nyi-
latkozását Gyapay polgármester — csa-
ládómmal együtt itt maradok, azt mond-
hatnám a végsőkig, ha ennek a kifeje-
zésnek a használatát időszerűnek talál-
nám. Mert erre, nyugodtan állíthatom sor-
nem kerül.

Ezzel bucsúztunk is a polgármestertől.
— Most megyek a színházba — mond-
ta mosolyogva az elköszönéskor. — Mu-
tatnom kell magam, hogy lássák az
emberek: nem szöktem el... (j. b.)

A bombakárok megtérítésének igénylése

A közönség köréből többen fordultak
hozzánk, hogy adjunk felvilágosítást ar-
ról, hogyan törönik a bombakárok meg-
térítése, illetve a megtérítés igénylése.

Miután ez a dolog, sajnos, sokakat ér-
dekel, az ezirányú szabályokat röviden
újra összefoglaljuk a következőkben:

— A légitámadások következtében el-
szennvedett károk összegének megállapí-
tására irányuló kérelmet a városházán
kell bejelenteni. A bejelentés határideje
három hónap. Ha a károsodás napjától
három hónapnál több idő telt el a kére-
lem benyújtásáig, úgy kártalanítás csak
abban az esetben igényelhető, ha a kése-
delmes bejelentő kellőképpen igazolja,
hogy a bejelentés megtételében akadá-
lyozva volt.

— A károsultakon kívül a bejelentésre
jogosult meghatalmazás nélkül is a vele
együtt élő házastárs, vagy az, akinek a
károsult erre megfelelő írásos meghatal-
mazást ad. Jogi személyek kárbejelenté-
sét a hatóságok előtti képviselőre joga-
sult szerv (jogtanácsos, vállalati ügyész
stb.) eszközli. A családfő a háztartásához
tartozó személyek kárát külön meghatal-
mazás nélkül együttesen terjesztheti elő
és érvényesítheti a kártalanításra való jog-
got.

— A bombakár összegét a kár időpont-
jában képviselt értéknek megfelelően
kézpénzben kell megállapítani. Az épület-
rongálódásból, vagy teljes elpusztulás-
ból származó kár megtérítése tulajdon-
képpen a helyreállítás, újraépítés költ-
sége. Az ingóságokban esett kár össze-
gét teljes elpusztulás esetén a napi for-
galmi érték, rongálódás esetében pedig a
javítás költsége, vagy a beállott érték-
csökkenés erejéig lehet megállapítani. A
károsodás következtében elmaradt has-
zon, vagy nyereség figyelembe nem
vehető.

— Csekk, értékpapír, okirat, kereske-
delmi utalvány, közraktári jegy, vagy

más irat elpusztulásáért kárigényt tá-
masztani nem lehet.

— A kormányzat már több ízben is fi-
gyelmeztette az ország lakosságát, hogy
a rendes háztartási, üzemi szükségletet
meghaladó készpénzt senki ne tartson
magánál, vagy a lakásán. Ennek megse-
mítlése esetén, csak akkor lehet kár-
igénnyel állni, ha a kárbejelentő kel-
lőképpen igazolni tudja, hogy a megse-
misült összeget esedékes fizetési kötele-
zettsége miatt, vagy más fontos okból
tartotta birtokában. Ismételtlen és nyo-
matékosan figyelmébe ajánljuk a közön-
ségnek, hogy ezeket a rendes szükségle-
teket meghaladó értékű készpénzvagyo-
nát bankokban, pénztételekben helyez-
ze el, mert a pénztételek még bomba-
kár esetén is a teljes összeg erejéig szá-
vatolnak a betevőnek.

— Ha a kár olyan ingatlanban kelet-
kezett, amelyet telekkönyvileg bejegyzett
és fennálló haszonélvezet, vagy használati
jog, vagy jelzálog terhel, a károsult kö-
teles az erre vonatkozó adatokat is beje-
lenteni.

— A kár végleges felvételét és össze-
gének megállapítását a város területére
alakított városi kártalanító bizottság
eszközli. Ha a károsult nincs jelen a bi-
zottság megállapítását kihirdető tárgya-
lason, úgy a határozatról írásbeli értesí-
tést kívánhat és annak kézhezvételétől 15
napon belül a bizottság elnökéhez cim-
zett írásbeli észrevételeket tehet. A bi-

zottság javaslatát az esetleges észrevéte-
lekkel együtt felterjeszti a pénzügyi-
niszterhez. Ugy a károsult, mint a városi
kártalanító bizottság egyes tagjai ál-
tal előadott észrevételek felett az erre a
célra alakított országos döntőbizottság
határoz. Aki valótlannak tartja a kártalanítás
összegének megállapítására
kibítható körülményt elhallgat, vagy az el-
járásban közreműködő személyt szándé-
kosan tévedésbe ejti, kártalanításban
egyéáltalában nem részesülhet. Ha a kár-
talanítás címen folyósított összeget a kár-
talanított nem a kár helyreállítására for-
dítja, úgy a kártalanítás összegét a kincs-
tár visszakövetelheti. A kárbejelentéssel
kapcsolatos beadványok és azok mellé-
letei illetékmentesek.

Kivégeztek egy fosztogatót

Andó László budapesti alkalmi
munkás, aki eddig már tíz esetben
volt büntetve lopásért, augusztus
egyik első napján két padon albó fér-
fit kifosztott. Az egyik embertől 30.
a másiktól 290 pengőt emelt el el-
sötétítés alatt. A tolvaj hamarosan
kézrekerült a strátáriális bíróság
halálra ítélte. — Az elítelt akkor
kegyelemért folyamodott. Az iratok
most érkeztek vissza a törvényszékre,
ahol kihirdették Andó előtt, hogy
kegyelmi kérvényét elutasították. Az
elíteltet ezután a gyűjtőfogházba
szállították át, amelynek kisudvarán
az ítéletet Bogár János állami ítélet-
végrehajtó az elítelten végre is haj-
totta.

Nagyvárad thj. város pénzügyi ügyosztály
4351—1944. ikt. sz.

Hirdetmény

a bombakárok bejelentése ügyébe

Felhívom azokat a bombakárosultakat,
akik személyesen, vagy megbízott által
még nem jelentették volna be kárukat a
városháza közgyűlési termében (I. emelet
14. sz.), hogy a kár megtérítése iránti ké-
relmüket sürgősen tegyék meg az emli-
tett helyen.

Nyomatékosan felhívom a károsultak
figyelmét arra a körülményre, hogy a
városi mérnöki hivatal és a szociális ügy-
osztály közegei azonnal megjelentek az
okozott kár bevizsgálása végett, azonban
ettől függetlenül minden károsultnak il-
letve megbízottjának) személyesen kell je-
lentkeznie a kár megtérítése iránti beje-
lentés megtétele végett.

Ha a légitámadást követő 3 hónapon
belül a károsult nem jelentkezik, úgy a
kártalanításra vonatkozó igénye megszű-
nik.

Dr DALLO GYULA s. k.
főjegyző.

Kövérházakban és vendéglőkben kör-
Magyar Lapok-ot.

MAGYAR JÁTEKSZIN

képes művészi hetilap
Kapható a MAGYAR LAPOK árusainál

Hol volt az emberiség őshazája?

Az embert mélyes érdeklődés vonzza a múltba. A tudomány ezernyi pislogó mécével igyekszik bevilágítani olyan időkbe is, amelyekből alig maradt rá valami emléke, nyoma az emberi életnek.

Morfilllet francia tudós 230—250 ezer évre becsüli az emberiség korát. És mi ebből a végtelen hosszú időből alig ismerjük néhány utolsó ezer év történetét. Ezt is hiányosan, annál hézagosabban, minél nagyobb a visszafelé számlált évek száma. Az ember mégis úgy éri, hogy saját lényét látna tisztábban, ha ismerné az egész utat visszafelé. Olyanok vagyunk, mint a talált gyermek, aki felnött, gondolkozik és állandóan győtri a gondolat, kik lehetnek a szülei, honnan származik.

A tudomány számos ága igyekszik rávilágítani az emberi nem eredetének nagy rejtélyére.

Mikor a származást, a történelem, a régészet, a nyelvtudomány visszafelé követik a népfajok keletkezését, eljutnak ahhoz a nagy kérdéshez is, hol volt az emberiség bölcsője. Bizonyos, hogy az emberiség nem lakta az egész Földet. Aránylag kis területen küzdött értelmessége a lét nagy harcában. Ebből a gócpontból terjedt el azután az egész világon. Bámulatos simülékonyágával hozzáidomult a különböző éghajlatokhoz és életfeltételekhez s végül a mai nap élő népfajok sokaságára homlott.

A népfajok testi és lelki tulajdonságok tekintetében nagy eltéréseket mutatnak. Ezek a különbségek, főleg a testiek, nagyon feltűnőek; így az európaiak a fehér, a malájnak a sárga, a zerecsennek a fekete bőre. De általánosan elfogadott nézet az, hogy a különböző emberi fajok egy közös emberalaknak a változatai, az eltérések pedig csak másodlagosak, keletkezettek, amelyek azután az éghajlat s a vele összefüggő életfeltételek folytán fejlődtek az idők végtelen hosszú során.

A népfajok is ingadozó, változóknak, csak pillanatnyi megállásokat jelentenek az emberiség örökösén változó fejlődésében. Egyes alacsonyrendű népfajok jóformán szemünk látára halnak ki, mások meg előttünk merülnek el az emberiség nagy tengerében, egybekeveredés, szétzúllás által. Kereszteződés, összekeveredés folytán új népfajok is keletkeznek a szemünk előtt. Ilyen például az amerikai jenki. A közlekedési eszközök fejlődése, a gyarmatosítás mindinkább veszélyezteti a fajok tisztaságát. Kétségtelen, hogy a művelődés terjedése s a népfajok egymáshoz való közeledése azt okozza, hogy az emberiség lassan egyöntetűvé válik. Tiszta népfaj Európa művelt népei között ma már alig akad.

Nagyon valószínűnek látezik, hogy az emberiség összes fajtái egy törzsből hajtottak ki. Az ősi törzs és az ősi törzs lakóhelyének a felkutatásához azonban a történelemelőtti idők ismerete volna szükséges. Erre azonban sürü sötét fátyol borul, amellyel ma még szinte tehetetlenül birkózik az emberi agyvelő. Még a véletlen leletek sem adnak biztos nyomokat az emberiség őshazája felől. A legrégebb emberi csontmaradványok Heidelberg környékéről, a Neander-völgy egy kis barlangjából kerültek napfényre, egy holland szolgálatban álló francia hajóorvos pedig Jáva szigetén fedezte fel a még régebbnek tartott jávai csontmaradványokat.

Ebből azonban még nem lehet arra

következtetni, hogy az emberiség őszülei Heidelberg környékén vagy Jáva szigetén éltek.

Az általános vélemény az, hogy az emberiség bölcsője Ázsiában ringott. A Biblia is ide, Ázsiába helyezi a Paradisomot. A tudósok is úgy vélekednek, hogy Ázsia a népek szülőföldje. Innen indultak ki a nagy történelemelőtti népvándorlások és ez mindenesetre a legerősebb bizonyíték a feltevések igazsága mellett. De ez a feltevés csak akkor válna megdönthetlenné, ha sikerülne kinyomozni Ázsia őslakóit és kimutatni azt, hogy ezek az őslakók aránylag közel félreismerhetetlen kapcsolatban állnak a világ összes emberfajtaival. Ennek a keresztülvitele azonban ma már lehetetlen. Ázsia lakói is annyira keveredtek a végtelen hosszú idő alatt, hogy az ősi törzs, ha sokáig tisztán, elzárkózva maradt is, ma már bizonyára nem található meg ilyen állapotban.

Egyes tudósok amellet érvelnek, hogy az emberiség őshazája az Indiai-óceán egy elsüllyedt szigetén lehetett, amelyet Lemuriának neveztek el.

Sok tudós építette azt a feltevést is, hogy az emberiség bölcsője az ausztráliai szigetek valamelyikén volt. Ezek gondolatmenete a következő: Az emberi lény olyan erőten, támadó és védekező fegyverek dolgában olyan fogyatékos, hogy jó ideig nagyon kedvező vidéken kellett élnie, amely minden ellenségtől mentes. A gyarló ősember menthetetlenül elpusztult volna egy ellenségekkel teli vidéken, a hatalmas, erős ragadozók kiirtották volna a föld színéről. Hogy a vadállatok ellenében

is megmaradhatott, ez csak úgy történhetett volna meg, ha az ember megfelelő védekező és támadó képességeket fejlesztett volna ki magában. Ez azonban végkép letérite volna az emberre levés útjáról. Csak már bizonyos értelmesség megszerzése után kerülhetek szembe az erős fenevadakkal, de akkor már értelmi fölényrel megállotta velük szemben a sarat.

Az ember őshazája csak olyan földterületen lehetett, ahol nem voltak őserdők és nagy ragadozók, ahol kénytelen volt a sik földön járni s alkalma és ideje volt szellemi erejét kifejleszteni. Így a legmegfelelőbb volt az ősember számára Ausztrália vagy az ausztráliai szigetek valamelyike. Ezen a vidéken veszedelmes ragadozó nem fordul elő és így igazi ellensége nincs az embernek. Az itt élő egyetlen emlősök vadászata nem jár nagy küzdelemmel. A vadászás azonban bőségesen ellátta táplálékkal s a fáradságnak növelték testi és szellemi erejét, amelyekre akkor lesz igazán szüksége, amikor a többi világ-részbe vetődik. Ezeket kellett megvívni az embernek a döntő harcokat a föld uralmáért.

Támogatja ezt a feltevést az, hogy az ausztráliai őslakók ma is sok tekintetben az ősemberre emlékeztetnek. Koponyájuk fejletlen, homlokuk alacsony és hátrafutó, szemük fölött homlokereez dudorodik, állkapcsuk erősen fejlett.

Bármilyen nyomos érvek támogatják is az ember ausztráliai származásának az elméletét, megdönthetetlenül bizonyítani ezt sem lehet.

Egy újabb elmélet szerint az emberiség őshazája Közép-Ázsia magas fensíkjaiban és hegyeiben volt. Innen származik a világ minden népe, bármennyire átalakította is az a vidék, amelyet lakóhelyüül választott.

Tamás Tihamér.

A Hargitaváralja felhívása a székelyekhez

Kedves Székely Testvérünk!

Ma, amikor úgyszólván az egész Székelyföld épp már s határainkon a székellyel mellével fogja fel a legsúlyosabb lökéseket, mindnyájunk lelkében él annak a szüksége, hogy gondolkodjunk, mit kell tennünk és miben állhatunk segítségére szülőföldünknek, mit tegyünk itteni székelly testvéreink érdekében s mit kell tennünk menekülő testvéreink érdekében, ha azokon segíteni akarunk, akár tanácsal, akár ezermélyi szolgálattal, anyagiakkal és más úton. Sajnos, egyre inkább látezik, hogy a helyzet mind súlyosabbá válik, megint megindul a székelly testvéreink menekülési áradata, megint sokasodni fog az anyaországi területre jövő gyermekek, asszonyok, segélyre szoruló székelly testvéreink száma és segíteni kell őket tanácsal, pénzzel, pillanatnyi elhelyezéssel. Egyfelől fel kell készülnünk alaposan erre a feladatra, máserézt bizonyára számosan akadnak, akik a két kezükre munkakészségüket ajánlják fel s keresi az alkalmat és a helyet, hogy hol, kinél jelentkezzenek, hogyan állhatnák be a székelly csapatok közé, hogy ezeréves határainkat a Kárpátokat megvédjék az ellenséggel szemben.

Ha azt akarjuk, hogy Árpád népe továbbra is fennmaradjon és ne pusztuljon el utolsó szál emberig, akkor vagy karddal, vagy munkacszközökkel fel kell sorfokoznunk Kormányzó Urunk s a kormány rendelkezésére s elhatározott, erős szándékkal harcolnunk kell

hazánkért, népünkért és fennmaradásunkért még akkor is, ha csak egyedül maradnánk a harcban, mert tudniuk kell, hogy a Kárpátok medencéjében csak akkor maradhatunk fenn, ha karddal, fegyverrel vagy munkacszközökkel, csakánnyal, lapáttal is helytállunk.

A kép szomorú, de öntsünk tiszta vizet a pohárba és láessunk tisztán. Ezer év alatt már sokszor véreztünk nagy viharokban, de újból feltámadtunk. A jó Istenbe vetett hitünkkel, az ő segédelmével és a mi szívósságunkkal ezt a vihart is át fogjuk vészeln. Lehet, sokan fognak belepusztulni, sok szenvedés fog érn mindnyájunkat, de bizunk benne, hogy újból feltámadunk. A hadiszerecsse ingadozó. Ami a mai helyzetet illeti, a határainkon az ott harcoló német csapatok mellett a magyar csapatok is harcban állnak és átlépvé az eddigi trianoni határt, Dél-Erdélyben harcolnak. Adja a jó Isten, hogy küzdelmünk sikerrel járjon és minél kevesebb székelly magyar testvérünk szenvedjen vére hullásával a nagy harcok között.

Fel tehát a nagy küzdelemre. Ki fegyverrel, ki munkájával, ki anyagi áldozataival!

Fel tehát! Segítsük egymást, hogy az Uristen is segítsen!

Székelly testvéri szeretettel várja minden székelly testvérünk jelentkezését

a Hargitaváraljai Jelképes Székely Község Előjárósága.

1948—1944. szám.

MEGHIVO

A Nagyvárad Thj. Város Közlöleti Szövetkezet Nagyváradon, 1944. évi szeptember 30-án délelőtti 11 órakor a városháza kistanácstermében tartandó II. évi rendes közgyűlésre, amelyre a szövetkezet tagjait az alapszabályok 13-ik szakasza értelmében ezennel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése az 1943. üzletéről és a zárszámadások bemutatása.
2. A felügyelőbizottság jelentése az 1943. évi zárszámadások megvizsgálásáról, a mérleg, valamint a veszteség- és nyereségszámla megállapítása.
3. Határozat az igazgatóság és a felügyelőbizottság részére adandó felmentvény tárgyában.
4. Határozat a veszteség fedezése tárgyában.
5. 3 igazgatósági tag választása.
6. 1 felügyelőbizottsági tag választása.
7. Az alapszabály 18. §-a értelmében tehető indítványok.

Az évi mérlegét és eredménykimutatást — a felügyelőbizottság jelentésével együtt — a közgyűlést megelőző nyolc napon át a szövetkezet hivatalos helyiségében közzemlére kitéttük.

1943. évi január hó 1-én a tagok száma 247, üzletrészeinek száma pedig 497 volt, az év folyamán belépett 168 tag 170 üzletrésszel, tehát 1943. év végén 410 tag 667 üzletrésszel. 1944. évi január hó 1-vel pedig a közgyűlést megelőző hó végéig belépett 53 tag, 53 üzletrésszel, így 463 tag van 720 üzletrésszel.

Nagyvárad, 1944. szeptember 20.

Az Igazgatóság.

1948—1944. szám.

Nagyvárad Thj. Városi Közlöleti Szövetkezet 1943. évi december 31-i mérlegszámlája.

Vagyon: Kézpénz készlet és bankkövetelések: 19.649,29, Anyag és árukészlet: 83.511,98, Ingatlanok juttatása: 317.236,02, Juttatásokból fennálló követelések: Házépítés és tatarozás: 871.591,95, Nagyállat: 7.069,80, Kiszálat: 2.328,68, Gyümölcsfa: 6.640,50, Kiszálat: 64.955,06, Üzemítőke-számlán: 6.256,98, Egyéb adósk: 192.074,91, Berendezés, felszerelés 20.930,38, Elszámolási számlán: 5.052,30, Onca által térítendő 1943. évi gyermekkedvezmény: 103.362,47, 1943. évi veszteség: 24.289,07, Összesen: 1.756.506,05 P.

Teher: Üzletész tőke 1.334, Nagyállat veszteségi tartalékalap: 1.460,15, Értékcsökkenési tartalék: 451,01, Hitelzők: Onca által nyújtott forgótőke: 1.437.540,19, Egyéb hitelzők: 266.860,66, Elszámolási számlán: 19.577,76, Független számlán: 2.146,03, 1942 évi nyereség: 27.136,25, Összesen: 1.756.506,05 P.

Eredmény kimutatás: 1943. december 31-én: Veszteség: Ügyviteli költségek: Személyi költségek: 58.575,83, Utazási költségek: 932,90, Dologi költségek: 10.733,21, Üzemi veszteségek: 222,58, Összesen: 70.464,52 P.

Nyereség: Anyag és áru nyereség: 8.732,22, Kezelési költség térítések: 37.139,76, Kamat: 303,47, 1943 évi veszteség: 24.289,07, Összesen: 70.464,52 P.

Megvizsgálta és helyesnek találta a

Felügyelőbizottság.

Hirdessen a Magyar Lapokban

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 5.20 P.
 3 óra 15.— P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

Nagyjaink — napjaink

„Jegyzott időben gyakran felette nehéz elhatározni, mi a valóságos közvélemény, mert minden ember hajlandó közvéleménynek tekinteni azt, amit maga óhajt s többiben tapasztaltam, hogy nem a lehangosabb szó volt a valóságos közvélemény.”
 (Deák Ferenc.)

Gyermekhalál a forró paradicsomtól. Szombathelyről jelentik: Fónyi Albert uki állomásfőnök háztartásában paradicsomot főztek télire. A megfőtt, forró paradicsomot az állomásfőnök cselédje a földre tette le hűlni. Egy óvatlan pillanatban az állomásfőnök 2 éves Albert nevű fiacskája, aki a konyhában tipegett, megcsuszott és belezuhant a forró paradicsomba. A celldömölki kórházban, ahová bevitték, belehalt harmadfokú égési seibe.

ADOMÁNY A BOMBAKÁROSULTAKNAK. L. A. 160 pengőt adományozott a bombakárosultak javára.

A veszprémi püspök Egerben. Egerből jelentik: Mindszenty József veszprémi püspök Megyessy-Schwartz Róbert püspöki irórigazgató kíséretében Czapi Gyula egri érsek látogatása után a székesfőkapitány nagyrépostját, Kriston Endre püspököt és Horváth Árpád főispánt kereste fel, majd visszatért székhelyére, Veszprémbe.

HARC A REUMA ELLEN. (MNK) Németországban 1942 óta küzdelmet folytatnak a reuma ellen, úgyhogy e népbetegség leküzdése terén komoly eredmények várhatók. Az orvos rendszerint nehezen ismeri fel a reumát, hogy az akut vagy krónikus-e, ízületi, vagy izomreuma-e, isiás vagy csúze, anyagcserezavarok állnak-e fenn, vagy a beteg fogak felelősek-e a bántalmakért. A német körzeti klinikákon külön reumaosztályt állítottak fel, melyek csak reumával foglalkoznak, reumagyanus gyermekeket figyelnek meg. A legfontosabb a baj megelőzése. Ezt népi propagandával is el lehet érni, ha annak fő pontjai a következők: testedzés, a bajok eleni azonnali védekezés, lakás- és műhelyhigiéne, a táplálkozás ésszerű megoldása.

FELHÍVÁS. Felhívjuk a helybeli bortermelőket, valamint azon vidéki termelőket, akik boraikat más beszedési körletből további kezelés végett Nagyvárad város területére szállítják be, hogy a fogyasztási adószabályrendelet 14-15. szakasza értelmében a szüret alkalmával bejelentési kötelezettségeiknek tegyenek eleget. Felhívjuk továbbá nevezett bortermelőket, akik 50%-os adókedvezményben óhajtanak részesülni, hogy eziránti igényüket a fogyasztási adóhivatalnál (Bémer-tér 4. szám. I. em.) folyó hó 25-30-ig bezárólag okvetlenül jelenték be, ellenkező esetben a kedvezményezettnek névjegyzéknek lezárása után a fogyasztási adókedvezménytől esnek. **Városi fogyasztási adóhivatal.**

Az istentisztelet rendje a premontrai templomban. Vasár- és ünnepnap a szentmisék rendje reggel fél 7, fél 8 és fél 9 óra. Fél nyolc órákor van a diákmise. Délután vasár- és ünnepnap 6 órákor van a szentmise, utána a szokásos liturgia. Szeptember 24-én, vasárnap délután 6 órákor lesz a templom felszentelésének, dedicatiojának búcsusiméje, szentbeszédrel kapcsolatban, amelyet Szilágyi M. Dózsa premontrai perjel tart. Ugyancsak a szombat délutáni istentisztelet 6 órákor kezdődik, míg a viszonyok ezt ajánlják.

FAZEKAS JÓZSEF közellátási igazgató szabadságáról visszaérkezett és a nagyvárad közellátási felügyelőség vezetését újból átvette.

Serédi Jusztinán bíboros hercegprímás — mint a Magyar Kurir esztergomi tudósítója jelenti — új szabályzatot állapított meg a szentmise díjakra és egyéb egyházi taxákra. Így az anyakönyvi kivonatért 5, anyakönyvi bizonylatért 3, családi értesítőért tételként 3, hirdetési bizonylatért 3 pengő kell fizetni. Külön szabályozza a rendelet a felmentési díjakat, a szentmise alapítványokat, valamint a házassági perck díját.

HALÁLOZÁS. Mint részvétellel értesülünk, **Farkas Sándor** nyomdász életének 58-ik évében elhunyt. Temetése ma, pénteken délután fél 6 órákor lesz a váradvelencei ref. temető halottasházából.

SZABADKÁN CSAK ESTI FÉLTIZKOR KEZDŐDIK A MOZGÁSI KORLÁTOZÁS. Székely Jenő dr. Szabadka város polgármesere a déli hadművelleti kormánybiztos éjszakai mozgást korlátozó rendeletét hirdetményben hozta a váro lakosságának tudomására. Eszerint a város bel- és külterületein szeptember 12-től kezdődően este fél 10 és reggeli 5 óra között magánszemélyek — orvosok, bábák, papok és elsősegélyt kérő személyek kivételével — nem közlekedhetnek. A vendéglőket és más nyilvános helyiségeket 9 órákor zárják. A mozgási korlátozásokra vonatkozó egyéb intézkedések hasonlatosak a Zomborban életbe léptetett rendszerhez.

Kávaházakban és vendéglőkben kérjük a **MAGYAR LAPOK**-at.

A közellátásügyi hivatal vizsgálja hova tünt a felszabadított akciós textil áru

A felszabadított akciós textilneműek elárúsításával kapcsolatban sok panasz érkezett a polgármesterhez a közönség köréből. Több kereskedő — mint már megírtuk — egyszerűen megtagadja az akciós textilárúknak a vevők rendelkezésére való bocsátását, vagy csak oly kis mennyiségben adja el azokat, ami a készletekkel egyáltalában nincs arányban.

A polgármester ezért elrendelte, hogy a közellátásügyi hivatal szervei a legézigorubb felülvizsgálásokat végezzék a textilereskedőknel s a rendőrségi közegek is razzikiákat fognak tartani az üzletekben annak megállapítására, hogy a kereskedők hol vonják el az árut a szabályzerű forgalombabucsátástól. Ezt a hatóságok a legerélyesebben meg fogják akadályozni.

A TŰZVONALBÓL JELENTETTE FEL BETÖRŐIT. Márton János pécsi hentesmester, aki jelenleg frontszolgálatot teljesít, értesítést kapott feleségétől, hogy betörők jártak üzletükben s az ott talált árut kocsira téve magukkal vitték. Márton János most a tűzvonalból küldte el feljelentését az ismeretlen tetesek ellen a pécsi rendőrkapitányságra, amely nagy eréllyel indította meg a nyomozást.

A komáromi hadikórház 130 sebesültjét Virágvölgyi Ferenc dunamocsi vendéglős, akinek apja százszázalékos hadirokkant, ez évben is vendégül látta. Vasárnap szentmise és szentbeszéd volt a sebesültek számára, majd izletes ebéd után a helybeliek szórakoztatták a sebesült hősöket, akik végül vacsorát is kaptak. A kórház tisztje és egy tizedes mondott köszönetet az áldozatkész vendéglátásért, amely után a sebesültek gépkocsin visszatértek Komáromba.

LEVENTE PARANCSNOKSÁG FELHÍVÁSA. Felhívattak azok az 1923. 24. 25. 26. évfolyambeli leventék, akik még nem tettek eleget katonai kötelezettségeiknek, jelentkezzenek azonnal a járási levente parancsnokságon. Ellenkező esetben csendőrkarhatalommal lesznek elővezetve.

Halálozás. Özvegy Daka Jánosné 86. életévében elhunyt. Temetése szombaton délután négy órákor lesz az olasz temető Haller-kápolnájából.

Harcias volt a kisbíró — fogházba került. Toronyban Kollarits András községi kisbíró és kovácsmester haragjában, hogy a jegyző nem adta ki részére azt az iratot, amit kért, a község háza irodájában nekiküldött a jegyzőnek, fojtogatta, a sarokba lökte, majd a jegyző segítségére siető körjegyzőt akarta „kikészíteni”, — mint kiabálta — míg végül a csendőrök fékeztek meg. A harcias kisbíró a szombathelyi törvényszék másfélhónapi fogházra ítélte hatósági közeg ellen elkövetett erőszak és testi sértés vétségéért.

FELHÍVÁS. A vas- és fémipari szakosztály lakatos és bádogos csoportja felhívja tagjai figyelmét, hogy karbid-utalványaitak f. hó 21-től kezdve 5 napon belül vegyék át, annál is inkább, mert az utalványok 8 napig érvényesek és azon idő lejártá után arra anyagot ki nem szolgálhat a kereskedő. Elnökség.

Köszönetnyilvánítás

Felejtethetetlen ó férjem, drága édesapánk elvesztése felett kifejezett sok segítő részvételt lelkünk-ből köszönetet mondunk.

Özv. Dr Paál Árpádné és gyermekei

Vitéz **Bonczos Miklós** belügyminiszter ma délután 18 óra 20 perckor a rádió útján felhívással fordul a magyar társadalomhoz.

POLITIKAI KISHIREK

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Washingtoni jelentés szerint az Egyesült Államoknak abban az elhatározásában, hogy lettországi és észtországi követeit főkonzulokká nevezte ki, annak jelét látják, hogy az Egyesült Államok a Szovjet Unióhoz tartozónak tekintik Baltikumot.

Lisszabonból jelentik: (MTI) Az angol lapok hasábos cikkeket szentelnek a német hősi ellenállás méltatásának, hangsúlyozzák, hogy a németek még a legreménytelenebb helyzetekben is a végsőkig kitartanak.

Stockholm. (MTI) A Német TI jelenti: Helsinki jelentés szerint **Man-nerheim** elnök közölte, hogy a kormány tagjai **Hackzel** miniszterelnök tartós betegsége való tekintettel rendelkezésre bocsátották tárcájukat. Miniszterelnökké **Urhó Gastrent**, a legfelsőbb közigazgatási bíróság elnökét nevezték ki. Az új kormány külügyminisztere **Enkhell** lett.

Stockholmból jelentik: (MTI) A brit hírszolgálat moszkvai jelentése szerint a moszkvai megfigyelők hangoztatják, hogy Finnország minden további késlekedése azzal járhat, hogy a szovjet kormány gyors akciót kezd, tekintettel arra, hogy a fegyverszüneti feltételben segítséget ígért a németekkel kapcsolatos ügyek lebonyolításában.

Berlinből jelentik: (MTI) A Interinf jelenti: Olaszországban az Adria-partok mentén Alexander még az ősz beköszöntése előtt ki akarja kényszeríteni az arcvonal átrését. Mindezeideig valamennyi erre irányuló kísérlete kudarcot vallott s így tovább kell folytatnia frontális támadásait, amely csapatainak a leg súlyosabb vér- és anyagvesztést okozza.

RÁDIÓ

SZOMBAT, SZEPTEMBER 23.
 Budapest I.

8.30 A rádiózenekar műsorából.
 10.10 Balettzene.
 11.00 Rendőrzenekar.
 12.05 Dalok szárnyán.
 13.30 Honvédeink üzennek.
 14.00 Azurkék égbolt alatt.
 14.45 Mindenből mindenkinék.
 16.00 Faragó József néprajzi előadása.
 17.40 Zenés részletek a rádiószinpadán bemutatott operettekéből.
 18.40 Külügyi tájékoztató.
 18.50 Német házigatóinknak.
 19.25 Hangképek innen-onnan.
 20.20 Endrődy Béla verseit Vaszary Piri mondja el.
 22.20 Kiült szeret.

SZÍNHÁZ

A fülemile

Bemutató a Szigligeti színházban

Arany János ismert költeményének tárgyából, népszimű és vigjátéki motívumokból a székely íróknál különösen nagy erővel jelentkező lírai elemekből ötvözte „A fülemile” című darabját Szabados Árpád, a kolozsvári Nemzeti Színház tehetséges rendezője. Néha a ezigorú realitás talaján mozognak alakjai, máskor úgy érezzük, hogy műparasztokkal állunk szemben, akiknek becézede jóval mélyebbre szánt a népi bölcsesség színvonalánál, elevenebb a parazeti életességénél, sőt olykor valami babonás megszállottság meszerű világába csap. De akár anekdotázik a szerző, akár eszmei tartalmat sűrűsít, akár a rajongás pátozát sugározza, sikerül művészi légkört teremtenie, ezzel meggyőznie és magával ragadnia a nézőt.

Egy pillanatig sem csökken az érdeklődés a történet iránt. A szomszéd-vilongás drámai fordulatai, az Arany-költeményből ismert fülemile-per mérősz jelenetével, a haragos szomszédok gyermekeinek szerelmi vívódásaival ötletesen helyezkednek el a mesészövésben, amelyek színes fonalai végül az anyagiasság szörnyű hatalma alól felezabadult ember megbékéléséhez, az erkölcsi igazság diadalához a legnagyobb kincsnek, a krisztusi hitnek a megtalálásához vezetnek. Különös, nagy szinpadismerettel felépített, forró indulatokat árasztó darab Szabados Árpád zenés vigjátéka. A bevált szinpad fogások alkalmazása, a szokványos figurák felvonultatása és az ismert motívumok feldolgozása ellenére is a legtöbb részletében újszerűen hat a leszámitva talán a kisebb elnyújtott zárójelentet, mindenütt a belső létketés eleven erejét érezzük benne. Erdős, szép, üdítően művészi munkát nyújtott a kolozsvári szerző.

Ritkán tapasztaltunk a Szigligeti Színház előadásában annyi feszültséget, oly zavartalan öszjátékot, mint „A fülemile” bemutatóján. Minden szereplő játéka érzett, hogy kedvére való feladatot kellett megoldania. A két viészálykodó szomszédot Mikos Béla és Barsy Béla tökéletes életszerűséggel személyesítette meg. Szabó Ernő öreg parasztalakja mesteri, mély humorú ábrázolás. A boldogság lidéce után rajongva futó legény nehéz szerepében Kovács László parázsló lélekkel, bensőségesen olvasztotta művészi egységbe a realitás és a mesészerűség elemeit. Halasy Gyula pompásan ruházott fel egyéni színekkel egy ügyefogyott euhanc-típust. Giszfeld József kisbírója is zavartalanul jó alakítás. A hölgyek közül Havadi Nagy Honkát kell első helyen említenünk. A szerelmes fiatal parasztleányt abban a kisé eszményített hangnemből jelenítette meg, amely az egész darabot kiemeli a prózai valóság

sikjából. A szenvedélyes dialogusokban különösen megkapó volt az a belső hűv és átéltség, ami ennek a tehetséges színésznőnek egyik legnagyobb érték-

mérője. Patoki Erzsébet házastárs menyecskéje finoman letompított alakítás; Hamvay Luci kisebb szerepében csupa humor és melegség; Borsos Mária szintén sok stílusérzékkel illeszkedett bele az együttesbe.

A darab, amelyhez Farkas Ferenc szerzett szokatlanul ható, de a szónak új értelmezésében magyaros zenét, megnyerte a közönség tetszését, ami a sűrű felhangzó tapsokban is kifejezésre jutott. (*)

A színházi iroda közleményei

„A fülemile” minden este fél 6 órakor

Pénteken este fél 6 órakor — A bérletben kerül színe a tegnap esti bemutatón oly hatalmas és osztatlan sikert aratott A fülemile című zenésvigjáték-ujdonság. Szombaton este, vasárnap délután fél 3 órakor és vasárnap fél 6 órakor bérletszünetben megy.

Szombaton délután fél 3 órakor olcsó helyárakkal kerül színe az Erdészleány című nagyoperett a bemutató előadás nagyszerű szereposztásában, Nagy Gizivel a címszerepben.

Népművelési előadás keretében hétfőn fél 6 órakor az Erdészleány kerül színe filléres helyárakkal. Jegyek a színházi péztárnál válthatók.

Kedden és szerdán este A pénz nem boldogít című nagyszerű Vaszary vigjáték-ujdonság kerül színe rendes helyárakkal.

Csütörtöktől minden este a Cigánygrófné c. operett.

Műsor:

Pénteken fél 6 órakor: *A fülemile.*

A) bérlet.
Szombaton d. u. fél 3 órakor: *Erdészleány.*

Szombaton este fél 6 órakor: *A fülemile.*

Vasárnap d. u. fél 3 órakor: *A fülemile.*

Vasárnap este fél 6 órakor: *A fülemile.*

Hétfőn fél 6 órakor: *Erdészleány.*

Kedden este fél 6 órakor: *A pénz nem boldogít.*

Szerdán fél 6 órakor: *A pénz nem boldogít.*

A színházi büffé kiadó!

SPORT

Feloszlatta az NB I-et az MLSz tegnapi tanácsulése

Nagyvárad. A háborús nehézségek nem hagyták érintetlenül a magyar labdarúgósporthoz sem. Az egyesületek és a szövetség mindent elkövettek, hogy az annyira bevált Nemzeti Bajnokság I. osztálya zavartalanul küzdhesen az 1944-45. sportévben is, az újabb akadályok azonban már annyira megoldhatatlanná váltak, hogy komoly intézkedésre kényszerítették a felsőbb sporthatóságokat. Az MLSz tanácsa csütörtökön foglalkozott a magyar labdarúgósporthoz ezzel a sorsdöntő kérdéssel és hosszabb drámai tanácskozás után arra az elhatározásra jutottak, hogy a mai közlekedési körülmények között nem lehet fenntartani jelenlegi formájában az NB I-et.

Az NB I. feloszlátásának kimondásával természetesen nem szűnt meg a csapatok foglalkoztatása, hanem az utazási lehetőségeknek megfelelőleg osztották be különböző körzetekbe az NB I-es csapatokat. Ezek szerint a

budapesti csapatok külön képeznek egy csoportot és annak keretében harcolnak az elsősegért, a vidékiek pedig a székhelyüknek megfelelő Körzeti Bajnokságban küzdenek a babérért, végül pedig az egyes csoportok, illetve körzetek bajnokai döntik el egymásközött az országos bajnokságot osztályozó mérkőzés alapján.

Nagyvárad sportközönségét és bajnokesapatát is érinti az új kényszerű határozat, mert hiszen a NAC csapata máától fogva a Körösvidéki Körzeti Bajnokságban fog harcolni. A nehéz közlekedési viszonyok annyira megnehezítették az utóbbi időben már az NB I-mérkőzések lebonyolítását, hogy bármilyen nehezünkre esik is be kell látnunk, hogy ez volt az egyetlen megoldás a csapatok foglalkoztatásának zavartalan biztosítására. Az országos bajnokságért ebben a keretben is lehet harcolni, így a csapatok ambícióját nem érte csorbítás.

Az NB I feloszlátása még nem jelenti a NAC-UAC mérkőzés elmaradását

(Nagyvárad.) Az NB I. feloszlátásával új helyzet adódott a vasárnapi NAC-UAC mérkőzésével kapcsolatban is. Az új rend és beosztás értelmében már nem volna köteles lejönni az ungvári együttes, azonban a NAC vezetősége mindent elkövet, hogy megtartsák a mérkőzést. Az

ugyanis a zöldfehér vezetők felfogása, hogyha már ideiglenesen megis szűnik az NB I. azért időnként nagyobb játékerőt képviselő csapatokat is vendégül lát a NAC. Ezért vasárnap valószínűleg itt fog játszani az UAC is.

Gyermekkoszt
gyáriáron vehet, nagy választék a
„STANDARD”
gyermekkosztgyárban
Ullmannpa ota. — hátsó bejárati
Dr. Várady Zsigmond u. 5

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel!

Eladó jutányos áron egy mély gyermekkoszt. Téglavető-utca 71. 955

Egy jókarban levő 40-es férfi cipő olcsón eladó. Cim a kiadóban. 29

Zománcozott vendéglői pecrenyesítő eladó. Bondárné, Tleki-u. 9. 37

Eladó 1200 darab jutazsák, 120 faj angolnyul, teljesen új ketreccel és 10 mázsa avas dióbél, báró Gerliczy iroda titkársága, Horthy Miklós-út 30. 39

Tangóharmonika, tiszta új nyolcvanbasszusos eladó. Dombi, Pece-u. 7. 38

Allást nyec

Kiszolgálónöket felvesszünk Szilágyi Dezső-u. 5, étterem. 35

Konyhába mindeneest felvesszünk. Szilágyi Dezső-utca 5, étterem. 34

Utazásra vállalkozó garanciaképes egyént jókeresethez alkalmaz. Fehér, Árpád-u. 1. 41

Alkalmi munkások felvételnek: kömüves, ács, villanyszerelő, bádgos, nap-számos és földmunkások. Jelentkezni volt Régnér és Weiss textilgyárban, Árpád vezér-út 82, délután 2 órakor. 40

Allást keres

Perfekt gyors- és gépirónó allást keres. Cimeket a kiadóba kér. 8

Hölönfélé

Butorozott szobát, fürdőszoba használatlaltal, reggeli és ebéd kosztal azonnalra keres hadiüzemi tisztviselő. Cimet a kiadóba kér. 31

Menasszony és koszoruleány művészi fejdíszek és kéricsokrok Ezüst- és aranylakodalmaakra csokrok és kosarak olcsón, szép kivitelben megrendelhetők. Ruhákra divatos virágok raktáron, azokivül hozott anyagból is olcsón készünek. Karácsonyi püspök-u. 52 (Erzsébetligeti sportpályánál). 349

Kertesház 4 szoba, konyha, fürdőszoba, esetleg butorral kiadó. Cim a kiadóban. 32

Elveszett

Elveszett szerda este az Attila-utca 11. műtigi szemüveg. Becsületes megtaláló kérem adja be Attila-u. 34 alá. 32

Farkas László varadzöllösi lakos, a riadó elmulta után a Pece partjáról hazafelé jövet, elvesztette pénztárcáját iratokkal együtt és pénzzel. Becsületes megtaláló pénzt megtarthatja, az igazolványokat küldje el címére. 445

KIADÓTULAJDONOS:
SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

A kiadásért felel:
† Dr. PAAL Árpád Dr. Virág Jeromos
főszerkesztő a Szent László-nyomda R. T. igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.

Lapkihordókat, lapárúsokat

ió fizetéssel felvesszünk.

Jelentkezni lehet a

MAGYAR LAPOK

kiadóhivatalában.